

Всеукраїнська акція «Живи, книго!»

На початку навчального року класні керівники одержують навчальний комплект підручників на клас, ознайомлюються з їх станом, при необхідності і можливості проводять заміну, разом із бібліотекарем складають акт на передачу підручників до класу, визначають відповідальних учнів за збереження початкових книг, планують виховні заходи по збереженню підручників класним колективом, організовано здають їх в кінці навчального року до бібліотеки, попередньо проаналізувавши стан збереження, та подають інформацію про проведену роботу.

Бібліотекар або класний керівник обов'язково проводить бесіду про збереження книг при видачі учням підручників. Індивідуальні бесіди проводяться з учнями-читачами при записуванні в бібліотеку, при обміні книг. При проведенні рейдів-перевірок оголошуються подяки учням за відмінне збереження підручників, за ремонт зношених книг.

Важливим засобом виховання в школярів бережливого ставлення до книги як до національного надбання є бібліотечно-бібліографічні уроки, які проводяться за окремим планом(додаток). Систему бібліотечно-бібліографічних занять підпорядковано вихованню у дітей свідомого й зацікавленого ставлення до книги, потреби в систематичному читанні, навичок самостійного вибору книг для читання та пошуку їх у бібліотеці, умінь правильно читати книги науково-популярної літератури, науково-пізнавальну, критичну літературу, користуватися довідковими виданнями й періодикою, застосовувати одержані знання та вміння у оволодінні основами наук, самоосвіті та самовихованні, вихованню активного читача та популяризації книги в бібліотеці.

На початку навчального року в школі складається план проведення бібліотечно-бібліографічних занять. У його розробці беруть участь бібліотекар, учителі початкових класів, класні керівники, потім включають теми до своїх планів виховної роботи.

Навчально-тематичний план бібліотечно-бібліографічних занять передбачає набуття школярами первинних знань про книгу, бібліотеку: від загального ознайомлення з бібліотекою, знання змісту окремих розділів книжкового фонду, використання каталогу і картотек до систематичного їх поглиблення.

Цікаво проходить заняття з молодшими школярами «Експерсія до бібліотеки», яка проводиться за допомогою мультимедійної презентації, «Структура книги», «Історія виникнення книги» (додаток.)

Також традиційним у закладі стало проведення Всеукраїнського Тижня дитячої та юнацької книги. Найбільше дітям подобаються інтелектуальні ігри, КВН, ігри-подорожі, театралізовані свята. У рамках проведення тижня оголошується акція «Подаруй бібліотеці книгу» для поповнення бібліотечного фонду. Багато різних заходів проводять класні керівники, серед них «Країна казкова – країна книжкова», «Юні читайлики» (додаток).

Щорічно відбувається конкурс – огляд на краще збереження підручників у рамках шкільної акції «Живи, книго!»

На підставі наказу по школі було створено й затверджено оргкомітет, до складу якого ввійшли директор школи, відповідальний за бібліотечний фонд, члени учнівського самоврядування.

У школі розроблено єдині вимоги та критерії оцінювання стану збереження підручників, заходи, під час яких будуть систематично проводитись рейди-перевірки підручників. Огляд стану підручників проводиться шкільним бібліотекарем спільно з бібліотечним активом згідно річного плану роботи бібліотеки один раз на місяць. Результати рейдів – оглядів фіксуються в «Журналі обліку» та розміщуються на стенді «Всеукраїнська акція «Живи, книго!» Наприкінці навчального року відбувається конкурс. Наказ про підсумки проведення шкільного етапу складається адміністрацією після закінчення акції (додаток), а сам конкурс продовжується до здачі підручників у бібліотеку й підбиття підсумків збереження їх по кожному класу та окремими учнями. Переможці відзначаються Подяками за бережне відношення до книг від організаційного комітету школи, Дипломами від адміністрації школи, при можливості - подарунками.

Закінчується огляд-конкурс, але не закінчується робота з книгою, адже книги супроводжують нас упродовж всього життя. Людина, яка любить і вміє читати, – щаслива людини. Навколо неї завжди багато розумних, добрих і вірних друзів.

Підсумки рейду – перевірки підручників за I семестр висвітлюємо на стенді.

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КУ ССШ № 10
 _____ Н.М. Купреєва
 «__» _____ 2013

Орієнтовна (погодинна)
 програма занять з основ бібліотечно-бібліографічних знань школярів

Класи	Основні завдання	Відповідальні за проведення	Дата проведення
1 клас	1. Сформувати в учнів загальне уявлення про шкільну бібліотеку та її книжкові багатства. Екскурсія до бібліотеки. Правила користування бібліотекою та книгою. (1 година)	Завідувач бібліотеки Класні керівники:	
	2. Ознайомлення з книгою. Гігієна при спілкуванні з книгою. Автори та художнє оформлення книги. (1 година)		
	3. Театралізоване свято «Прощання з Букварем», та «Посвячення в читачі». (1 година)		
Усього 3 години			
2 клас	Основні завдання: <ul style="list-style-type: none"> • поглибити знання учнів про структурні елементи книги та їх призначення; • закріпити знання учнів про правила користування книгою та бібліотекою; • сформувати вміння самостійного вибору книги в бібліотеці. (1 година)	Завідувач бібліотеки Класні керівники:	
	2. Структура книги. Урок-гра «Я – книга! З чого я складаюся?» (1 година)		
	3. Розміщення книг у відкритому фонді бібліотеки. Вибір книги в бібліотеці.(1 година)		
	4. Як зроблений твій підручник? (1 година)		

Усього 4 години			
3 клас	Основні завдання:	Завідувач бібліотеки Класні керівники:	
	<ul style="list-style-type: none"> • формувати вміння вибирати книгу відповідно до вікової групи та рівня своїх можливостей; • сформувати початкові уявлення про науково-пізнавальну, художню, довідкову літературу. 		
	1. Довідково-бібліографічний апарат для молодших школярів. (1 година)		
	2. Науково-пізнавальна література. (1 година)		
	3. Періодичні видання для учнів молодших класів («Пізнайко», «Колосок»). (1 година)		
4. Самостійний вибір книги в бібліотеці. (1 година)			
Усього 4 години			
4 клас	Основні завдання:	Завідувач бібліотеки Класні керівники:	
	поглибити знання учнів про структуру книги, її елементи, ознайомити з процесом її створення.		
	1. Як створюється книга. (1 година)		
	2. Твої скрині енциклопедії. Довідники. Словники. Огляд. (1 година)		
	3. Як вести щоденник прочитаного. Робота з рекомендованими списками навчальної літератури. (1 година)		
4. Види художньої літератури. (1 година)			
Усього 4 години			
5 клас	Основні завдання:	Завідувач бібліотеки	
	<p>формувати в учнів уміння самостійного пошуку й вибору книги в бібліотеці, уміння нею користуватись для оперативного пошуку інформації;</p> <p>розширити знання учні про довідкову, словникову літературу;</p> <p>поглибити знання учнів про</p>	Учителі укр. мови та літератури, класні керівники:	

	структуру книги, її елементи.		
	1. Знайомство з книжковим фондом для учнів середніх класів. (1 година)		
	2. Записи про прочитане. (1 година)		
	3. Як читати книгу та підручник? (1 година)		
	4. Твої друзі – довідкові видання. (1 година)		
	5. Екскурсія до філіалу бібліотеки ім. Т. Шевченка		
Всього 6 годин			
6 клас	Основні завдання: формувані в учнів уміння робити тематичний підбір книг; ознайомити з довідковим апаратом бібліотеки.	Завідувач бібліотеки Учителі укр. мови та світової літератури:	
	1. Скільки коштує безкоштовний підручник? (1 година)		
	2. Вибір книги за допомогою бібліографічних посібників. Які вони бувають? (1 година)		
	3. Книжковий фонд науково-природничої літератури: а) книги з біології; б) книги з хімії; в) книги з фізики; г) довідники з цих предметів. (1 година)		
	4. Удосконалювати вміння працювати з дитячою енциклопедією, словниками, іншою довідковою літературою, наявною в бібліотеці. (1 година)		
Всього 4 години			
7 клас	Основні завдання: закріпити вміння учнів працювати з довідковим апаратом книги; розвивати вміння самостійно працювати з книгою.	Завідувач бібліотеки Учителі укр. мови та світової літератури	
	1. Довідково-бібліографічний апарат шкільної бібліотеки.		

	Каталожні картки. Практичне використання каталогів. (2 години)		
	2. Книга та її творці. Структура книги. Електронна книга. (1 година)		
	3. Юнацька періодика (журнал «Однокласник» та інші). (1 година)		
	4. Уміння розрізняти епічні, ліричні, драматичні твори. (1 година)		
	5. Уміння підготувати реферат. (1 година)		
Всього 6 годин			
8 клас	Основні завдання: формування в учнів глибокі знання про книгу, про видову різноманітність друкованих джерел; поглиблювати вміння учнів користуватися бібліографічним апаратом бібліотеки, при книжковою бібліографією, різними джерелами інформації. 1. Книжковий фонд для учнів 8-11 класів. Програмна література в шкільній бібліотеці. (1 година)	Завідувач бібліотеки Учителі укр. мови та світової літератури:	
	2. Уміння користуватися довідковою літературою, різними бібліографічними посібниками (покажчики універсальні, галузеві, персональні та інші). (1 година)		
	3. Що таке реферат? Як його написати? Яку літературу треба використовувати? Електронні книги. (1 година)		
	4. Методи роботи з виписками, планами, тематичними добірками в навчальній роботі. (1 година)		
Всього 4 години			
9 клас	Основні завдання: оволодіння основними елементами бібліографічного опису; удосконалення методів роботи з книгою, вивчення творчості письменника в цілому; уміння працювати з	Завідувач бібліотеки Учителі укр. мови та світової літератури:	

	періодикою; використання газетних та журнальних статей на уроках.		
	1. Книга в духовному житті людини. (1 година)		
	2. Система бібліографічного обслуговування користувачів (алфавітний та систематичний каталоги). Бібліотека імені Крупської. (1 година)		
	3. Ознайомлення з методами комплектування різноманітних бібліотек. (1 година)		
	4. Юнацька періодика (журнал «Однокласник», «Задавака»). Огляд. (1 година)		
Всього 4 години			
10 клас	Основні завдання: поглибити вміння та навички учнів під час роботи з бібліографічним апаратом шкільної бібліотеки; ознайомити з найбільшими бібліотеками світу.	Завідувач бібліотеки Учителі укр. мови та світової літератури	
	1. Складання конспекту прочитаного. (1 година)		
	Можливість смислового перегрупування тексту, запис власних думок-коментарів до розділів конспекту. (1 година)		
	2. Виписки необхідних матеріалів із тексту при постановці конкретної мети. Пошук ключових слів. Використання Інтернету. (1 година)		
	3. Уміння користуватися довідково-бібліографічним апаратом у великій бібліотеці. (1 година)		
Всього 4 години			
11 клас	Основні завдання: закріпити вміння учнів працювати з критичною літературою, знаходити її в каталогах, складати	Завідувач бібліотеки Учитель укр. мови	

	тези, конспекти; удосконалити вміння учнів працювати з довідковою, словниковою та енциклопедичною літературою.	та літератури	
	1. Енциклопедія. Словник. Довідник – інструмент пізнання світу. (1 година)		
	2. Науково-популярна та науково-пізнавальна література. Форми роботи з нею. (1 година)		
	3. Критико-літературознавчі видання та робота з ними. (1 година)		
Всього 4 години			
Всього: 1-11 класи - 46 годин.			

Додаток 2

Комунальна установа
Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №10
ім. Героя Радянського Союзу О.Бутка

НАКАЗ

Від 01.12.2012 р.

№ 106

Про проведення шкільного
огляду-конкурсу „Живи, книго!”
та організацію виховної роботи
бібліотеки школи у 2012-2013

На виконання наказу управління освіти і науки Сумської міської ради № 649 від 26.11.2012р. „Про організацію та проведення щорічної Всеукраїнської акції „Живи, книго!” у 2012 – 2013 навчальному році, на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 21.10.2012 р. № 956, наказу управління освіти і науки обласної державної адміністрації від 06.11.2012 р. № 780 та з метою виховання бережливого відношення до книги, утвердження її статусу як джерела знань у безперервному освітньому процесі, з метою подальшого поліпшення роботи щодо збереження підручників, посилення ролі книги у навчально-виховному процесі загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, покращення комплектування фондів шкільних бібліотек довідковою, методичною, художньою літературою, виховання поваги підростаючого покоління до культурних надбань та цінностей українського народу, з метою подальшої роботи щодо збереження підручників, посилення ролі книги у навчально-виховному процесі, а також виховання в учнів поваги до книги, як джерела знань і до праці людей, які її створюють

НАКАЗУЮ:

1. Провести шкільний огляд-конкурс „Живи, книго!” з 1.12.2012р. по 31.03.2013 р.
Відп. Малікова С.О., Заговора Ю.А., Белянкін Т.Г., Єрмоменко А.В.
2. Затвердити склад організаційного комітету:
Малікова С.О. – голова;
Заговора Ю.А. – заступник голови;
Белянкін Т.Г. - член комітету;
Єрмоменко А.В. – член комітету;
Мусієнко Н.О. – член комітету;
Антонова Л.М. – член комітет;

Потапова Євгенія – учениця 10 БХ класу.

3. Залучити до участі в організації та проведенні огляду-конкурсу „Живи, книго!” учителів-предметників, класних керівників 1-11 класів, батьків, учнів.

Відп. Малікова С.О., Заговора Ю.А.

4. Класним керівникам 1-11 класів:

- 4.1. Провести бесіди з учнями та батьками про бережливе ставлення до навчальної книги.

Протягом акції.

- 4.2. Обрати актив огляду-конкурсу „Живи, книго!”, увести його до складу учнівського самоврядування.

До 14.12.2012 р.

- 4.3. Проводити огляд стану підручників 1 раз на чверть, фіксувати результати в спеціальний щоденник.

- 4.4. Включити в особисті плани проведення бесід, лекцій, ігор, читацьких конференцій тощо за темами: «Звідки прийшла книга?»; «Як зроблено твій підручник?»; «Що таке бережливість?»; «Книзи – довге життя» і т.п.

Класні керівники.

5. Бібліотекарям Заговори Ю.А., Єрмоєнко А.В.:

- 5.1. Вносити нові дані до екрану огляду-конкурсу «Живи, книго!»

Постійно.

- 5.2. Продовжити роботу гуртків «Друзі книги», «Книжкова лікарня».

- 5.3. Підготувати план роботи бібліотеки, аналіз виконання плану, об’єм фонду, число читачів, аналіз забезпечення учнів підручниками, систематизацію матеріалів, картотеку по напрямкам, діючі книжкові виставки.

До 07.12.2012 р.

- 5.4. Налагодити ділові взаємозв’язки з товариством книголюбів, бібліотеками міста, розробити спільні заходи щодо їх проведення.

До 14.12.2012 р.

- 5.5. Підвести підсумки шкільного огляду-конкурсу та висвітлити в інформаційному листі школи та на учнівських лінійках.

До 26.05.2013 р.

- 5.6. Підготувати папку зі звітними матеріалами по кожному з критеріїв оцінювання огляду-конкурсу «Живи, книго!»:

- Поповнення бібліотечних фондів методичною, художньою літературою (не за рахунок державних коштів). (1-10 балів)

- Наявність і стан книгосховищ у навчальних закладах. (1-5 балів)

- Регулярність заходів щодо оновлення бібліотечного фонду підручників (списання застарілих, своєчасна видача нових підручників). (1-5 балів)

- Наявність у бібліотеці правил користування підручниками, художньою літературою, контроль за їх виконанням з боку працівників бібліотеки. (1-2 бали)

- Чітке налагодження роботи по передачі підручників наприкінці навчального року. (1-5 балів)

- Робота гуртків, «Книжкових лікарень». (1-5 балів)

- Проведення просвітницької роботи серед учнів та їх батьків щодо формування бережливого ставлення до навчальної книги. *(1-5 балів)*

- Участь учнівських колективів у заходах, що відповідають меті акції «Живи, книго!» *(1-5 балів)*

- Робота адміністрації по вихованню в учнів бережливого ставлення до навчальної книги (накази по школі, обговорення на педрадах, ініціювання нових підходів до проблеми збереження підручників, поповнення бібліотечних фондів). *(1- 5 балів)*

- Стан підручників.

(1-10 балів)

До 08.01.20 13р.

6. Подати інформацію про проведення шкільного огляду-конкурсу в ІМЦ

До 01.04.2013 р.

7. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директор з ВР Малікову С.О.

Додаток 3

Заходи щодо проведення Всеукраїнської акції «Живи, книго!»

№ з/п	Зміст	Термін	Примітки
1	Створити шкільний оргкомітет із підготовки та проведення конкурсу-огляду «Живи, книго!»	Вересень	
2	Розробити умови шкільного змагання між класами на краще збереження підручників.	Вересень	
3	Ознайомити учнів з єдиними вимогами та критеріями оцінювання стану збереження підручників.	Вересень	
4	Вибрати шкільний актив і ознайомити з обов'язками.	Вересень	
5	У бібліотеці оформити куточки «Живи, книго!», а в класах оформити стенди, або куточки читачів.	Вересень	
6	Систематично проводити рейди – перевірки стану збереження шкільних підручників.	Щомісяця	
7	Результати рейдів висвітлювати в холі на стенді	Щомісяця	
9	Створити гурток «Книжкова лікарня», залучаючи учнів актив бібліотеки до ремонту «хворих» книг.	Листопад	
10	Проводити індивідуальні та групові консультації для батьків, діти яких неохайно відносяться до підручників та навчальної літератури.	Протягом року	
11	Проводити спільно з класоводами та класними керівниками бесіди, години спілкування, класні години з метою виховання поваги та любові до книги.	Протягом року	
12	Проводити наочну пропаганду літератури, книжкові тематичні виставки, бібліотечні уроки, свята.	Протягом року	
13	Провести захід «Найкращий читач 2013 – 2014н. р.»	Грудень	
14	Провести «Тиждень дитячої та юнацької книги».	Березень	
14	Провести акцію «Моя сім'я – бібліотеці».	Березень	
16	Провести урок художньої праці «Живи, книго!» Конкурс книжкових закладок для учнів 1-4 класів.	Березень	
17	Конкурс плакатів «Книга – наш друг і порадник».	Березень	
18	Підбити підсумки шкільного конкурсу-огляду	Січень	

	«Живи, книго!» за I семестр, II семестр.	Травень	
19	У кінці навчального року зібрати книги тільки у відмінному та доброму стані.	Червень	
20	Визначити та нагородити переможців шкільного конкурсу – огляду «Живи, книго!»	Травень	
21	Присвоїти звання «Книголюб року» кращим читачам та активним учасникам бібліотечних заходів.	Травень	

Додаток 4

Критерії оцінювання стану підручників

Для визначення стану підручників при оглядах та конкурсах, а також при одержанні з бібліотеки та при поверненні в бібліотеку застосувати такі оцінки:

«5» - підручник був у користуванні, але не має пошкоджень і помарок;

«4» - добрий, але незначні пошкодження та помарки, придатний для користування;

«3» - має значні пошкодження та помарки, але придатний для користування, не має закладки;

«2» - незадовільний, має значні пошкодження та помарки, непридатний для користування.

Батьки на батьківських зборах були ознайомлені з правилами, обов'язками, відповідальністю батьків або осіб, які їх замінюють, за втрату (псування) неповнолітніми читачами книг.

Додаток 5

Шановні батьки!

Згідно з інструкцією про порядок доставки, комплектування та облік навчальної літератури

№ 1/9-217 від 15.06.1995 р.

П. 2.18. учні 1 - 9 класів зобов'язані бережливо ставитися до підручників і нести за них відповідальність. Якщо підручник загублений або зіпсований учнем, то батьки сплачують його повну вартість, виходячи з діючого ціноутворення на період розрахунку за втрачений підручник., з дозволу директора школи замість загублених або зіпсованих підручників до бібліотеки може бути повернута рівноцінна навчальна чи художня література...

Згідно з правилами користування шкільною бібліотекою:

П. 2.23. за втрачену неповнолітніми читачами документів, книг із бібліотеки несуть відповідальність батьки або особи, які їх замінюють;

П. 2.16. у разі вибуття зі школи користувачі (учні) зобов'язані повернути до бібліотеки літературу, яка числиться за ними;

П. 2.19. особова справа видається учням, які вибувають зі школи, тільки після повернення літератури до бібліотеки та підписання обхідного листа;

П. 2.21. учні, які не здали підручники за минулий навчальний рік, позбавляються права користуватися бібліотекою.

Відповідно до обов'язків учнів щодо збереження та користування підручниками:

П. 3. якщо учнем втрачений чи пошкоджений підручник, то повернути до бібліотеки потрібно рівноцінний.

П. 4. учні зобов'язані берегти підручники. До учнів, які недбало поводяться з підручниками, застосовуються заходи громадського впливу.

Батькам учнів-переможців Всеукраїнської акції «Живи, книго!» планується в кінці II семестру вручити подяки.

Додаток 6

Що необхідно пам'ятати дорослому, який хоче навчити дитину читати

1. Виявляйте інтерес до того, що ви робите разом з дитиною. Радійте, дивуйтесь разом із нею.
2. Враховуйте стан дитини. Не наполягайте на виконанні завдань, якщо дитина не проявляє інтересу та бажання.
3. Не нервуйтеся, якщо дитина не розуміє вас і не може виконати завдання. Дитина повинна відчувати, що ви їй хочете допомогти, якщо ви її друг і партнер.
4. Не забувайте хвалити дитину за старанність, співпрацю, прагнення покласти кінець розпочатій справі.
5. Намагайтесь виконувати всі прості правила, і тоді дитина буде чекати на кожне заняття – гру, у неї виникне бажання навчатися читати.
6. Не перетворюйте навчання у шкільний урок.
7. Пам'ятайте, що провідна діяльність дитини – ГРА. Граючись, діти краще засвоюють новий матеріал. Цікаві ігри спонукають дітей думати, міркувати, шукати, творити.

Додаток 7

Правила користування літературою(вимоги до учнів)

1. Усі одержані вами підручники слід утримувати в охайному стані.
2. Підручники обгорнути папером або обкладинкою.
3. Не загинайте аркуші, користуйтеся закладкою.
4. Не слід класти в книгу сторонні предмети.

5. Перш ніж узяти до рук підручник, вимийте руки.
6. Підготувавши урок, поставте книгу на полицю або покладіть у портфель.
7. На сторінках підручників робити помітки ручкою або олівцем забороняється.
8. Поводься з підручником так, щоб не було соромно передати його твоїм молодшим товариша

Додаток 8

Пам`ятка читача

1. Перед тим як розпочати читання, вибери книжку, в якій розкривається зміст матеріалу, що ти вивчаєш.
2. Пам'ятай ,щочитання - одне з найважливіших занять у самоосвіті, тому ставитись до нього треба серйозно.
3. Слід урізноманітнювати прийоми і способи читання.
4. Читаючи , думай, шукай головне, основне , найістотніше.
5. Не поспішай, ” не ковтай” книгу, вдумайся в логіку зміст того, що ти читаєш.
6. Домагайся,щоб кожне речення, кожне слово, термін, фраза були добре зрозумілі , не залишай незрозумілого.
7. Читай з олівцем в руках, роби потрібні помітки.
8. Обов'язково проконспектуй прочитане.
9. Розпочату роботу доводь до кінця.
10. Не залишай книжку недочитаною - головне може бути попереду.
11. Прочитавши, обдумай ,чогонавчила тебе книга.
12. Прочитане спробуй пов'язати з життям, з практикою, досвідом.
13. Не забудь пов'язати те ,що читаєш, з раніше вивченим і увитийого в системі знань.
14. Не поспішай кликати на допомогу інших, коли щось не зрозуміло. Намагайся розібратися самостійно.
15. Де потрібно - змушуй працювати уяву.

16. Читай не тільки „ зліва направо ”, а й повертайся до прочитаного: повторення – найкращий засіб закріплення прочитаного.
17. Навчись критично сприймати прочитане.
18. Обов'язково ознайомся з рецензіями й відгуками на книжку: один розум добре, колективний – краще .
19. Перш ніж критикувати книгу, добре розберись у її змісті.
20. Чужу критику на книжку читай після того, як прочитаєш її.

Додаток 9

Як читати книжку

1. Пам'ятай : читання - одне з найважливіших завдань у самоосвіті , ставитись до нього треба серйозно.
2. Внутрішньо налаштуйся на читання . Не поспішай , не „ ковтай ” зміст книжки, а читай уважно, вдумливо , намагайся запам'ятати прочитане.
3. Зміст треба осмислювати. Не можна допускати механічного фіксування тексту.
4. Учись читати швидко , не проговорюючи про себе , охоплюй поглядом цілі фрази , речення.
5. Для свідомого сприймання прочитай передмову, перегортаючи сторінки , обміркуй заголовки.
6. Коли щось незрозуміло , не поспішай гукати на допомогу інших. Спочатку спробуй самостійно розібратися. Користуйся словниками , довідниками.
7. Роб помітки , виписки , за потреби склади план (тези , конспект).
8. Найцікавіше запам'ятай. Порівняй прочитане з уже відомими фактами, знайди йому місцеві системи знань.
9. Прочитавши книжку, обміняйся думками та враженнями про неї з

друзями , дай оцінку. Згадай основні образи, події, думки.

10. Порівняй власну думку про книжку з відгуками й рецензіями на неї : один розум добре , а колективний – краще.

11. Зроби відповідні записи про книжку в читацькому щоденнику.

Додаток 10

Як конспектувати книжку, статтю

Конспект - це стислий виклад змісту статті чи книжки. Від тез конспект відрізняється тим, що поряд з основними даними тексту в ньому коротко наводяться докази цих положень і висновки. **Види конспектів:** *текстуальний* : основні положення твору , докази і висновки передаються словами автора , тобто цитатами ; *вільний* – це переказ основного змісту книги (статті) своїми словами ; *змішаний* - найчастіше використовуваний вид, при якому вільний переказ змісту поєднується із цитуванням .

ПРАВИЛА КОНСПЕКТУВАННЯ

1. Запиши автора і назву статті чи книжки, яку конспектуєш. Виділи їх більшим шрифтом.
2. Під час конспектування статті запиши, в якому журналі, збірнику або газеті її вміщено.
3. Складай конспект після того, як продумав план тексту.
4. Записуй тільки основне: спочатку головну думку, потім (дужестисло) докази і приклади.
5. Намагайся , щоб записи були чіткими , змістовними і лаконічними. Для цього використовуй схеми, таблиці.
6. Для зручності користування конспектом , підкреслюй найважливіші думки , навіть окремі фрази , словосполучення , слова ; до розділів і підрозділів підбирай заголовки.
7. Цитуй правильно і точно , зазначай сторінку , з якої взято цитату.

8. Роби помітки ,які виявляють твоє ставлення до того, що конспектуєш. Використовуй для цього свої умовні позначки , а також подані нижче :
- а) знак оклику на полях - дуже добре ;
  - б) знак питання – здивування , незгода з автором, нерозуміння якоїсь думки .
9. Учися конспектувати відразу начисто.

ЯК ВЧИТИ ВІРШ НА ПАМ'ЯТЬ

1. Уважно двічі – тричі прочитай увесь вірш.
  2. Обміркуй зміст твору , умовно розділий його на смислові частини.
  3. У кожній такій частині правильно визнач інтонацію , з якою будеш читати , розстав логічні наголоси , визнач паузи та темп читання.
  4. Навчися читати вголос , дотримуючись цих вимог , спочатку кожну частину , а відтак увесь вірш.
  5. Тепер без допомоги підручника спробуй пригадати вірш , повтори кожну частину по пам'яті.
  6. Візьми книжку. Читаючи напам'ять , перевіряй , чи правильно запам'ятав текст.
  7. Відклади підручник , двічі читричі продекламуй увесь вірш.
  8. Запам'ятай : знання тексту вірша треба довести до автоматизму. Це дасть змогу зосередитися на виразності читання.
  9. Перед уроком уявно продекламуй вірш ще раз.
- Якщо ти не задоволений звучанням окремих рядків , то ще є час усунути недоліки.

ЯК ПРАЦЮВАТИ НАД ТЕМАТИЧНИМИ ВИПИСКАМИ

1. Вибрати з тексту необхідний матеріал і виписати його на

картки у вигляді цитати в такій послідовності: цитата, прізвище та ініціали автора твору, назва твору, видавництво, рік і місце видання, розділ книги чи том, сторінка.

2. Якщо з цієї сторінки беруться цитати, то посилання на джерело робиться так: „Так само”. Коли ж цитата береться з іншої сторінки книжки, то пишеться: „Там само” й вказується сторінка.
3. Чужі слова потрібно наводити з абсолютною точністю, не вириваючи їх з контексту.
4. Якщо під час цитування доводиться робити пропуск окремих слів, то в цитаті замість пропущених слів ставиться три крапки (...).
5. Цитати у вигляді самостійного речення формуються за правилами пунктуації при прямій мові.
6. Якщо цитата є складовою частиною думки того, хто пише, то вона береться в лапки і пишеться з малої букви.
7. На полях перед цитатою або у верхній частині доцільно давати їй короткий заголовок, тобто одним чи декількома словами передати основний зміст цитованого тексту.

ЯК ПРАЦЮВАТИ З КНИГОЮ

1. Для ознайомлення в загальних рисах з змістом книги необхідно:
  - а) прочитати титульну сторінку - прізвище автора, заголовок, рік видання;
  - б) прочитати анотацію (коротку інформацію про цю книгу), вміщену на зворотному боці титульної сторінки;

- в) уважно ознайомитися з змістом, вміщеним або в кінці книги, або після титульної сторінки;
  - г) прочитати передмову або вступ.
2. Під час читання звернути увагу на:
- а) назви окремих розділів, частин, параграфів і т.ін.;
  - б) вдумливо ставитись до слів і словосполучень, виділених різними шрифтами (розрядкою, курсивом, півжирним та ін.);
  - в) з'ясувати значення незрозумілих слів за допомогою словників та енциклопедій;
  - г) звернути увагу на посилання (позначаються зірочкою або цифрою) і зразу ж уважно прочитати пояснення (унизу сторінки).
3. Для засвоєння змісту прочитаного необхідно:
- а) поділити прочитаний матеріал на частини, виділити в них найголовніше;
  - б) скласти план (простий, складний), тематичні виписки, тези або конспект.

ЯК ЧИТАТИ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНУ ЛІТЕРАТУРУ

1. Необхідно уважно проглянути книгу (починати слід з титульного аркушу, ознайомитися зі змістом книги, зрозуміти, з яких розділів вона складається, в якій послідовності розташовується матеріал, які є ілюстрації).
2. Слід уважно прочитати анотацію, передмову, вступ, післямову, висновки; це допоможе краще зрозуміти зміст, призначення і мету книжки, отримати пораду, як треба читати книгу.
3. Ознайомитися безпосередньо з основним текстом.
4. Читати треба досить уважно, вдумливо, по частинах.
5. Необхідно робити виписки, записи незрозумілих слів.
6. Після кожного розділу необхідно спитати себе, чи все зрозуміло, що треба перечитати ще раз.
7. Записати всі відповіді про прочитану книжку в "Читацький щоденник".

Ви помітили, діти, що читання наукової і науково-пізнавальної літератури – це найкраща “розумова гімнастика”. І тому, хто добросовісно її виконує, вона приносить справжню насолоду. І тоді найскладніші книжки стають захопливими і доступними.

ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ БІБЛІОТЕКОЮ

1. Вибрані для читання книжки можна тримати вдома не більше 10 днів, тому що їх хочуть прочитати ще багатотвої товаришів.
2. Якщо в тебе змінилась адреса – повідом бібліотекаря. А якщо твоя їжджаєш з села зовсім, то обов'язково поверни всі бібліотечні книжки.
3. Тому, з ким трапилась біда (випадково загубилась бібліотечна книжка), потрібно прийти до бібліотеки і розказати про це. Бібліотекар завжди допоможе тобі. Підкаже, яку книжку можна принести замість загубленої.
4. А прочитати журнали або книги, які є в одному примірнику, можна лише в бібліотеці.